

א בקדמון ברא יי זה
שמא זה ארעא: ע
וארעא זה ארעא
וריקנא וחיסובא על אפי
זהומא ורזחא בן קדם יי
במשא על אפי מלא: ג
ואמר יי לזי זהורא זהור
זהורא: ד זהורא יי זה
זהורא ארו עב ואפרייל יי

פניני תר-גום יונתן

פרשת שמייני

חידושים ופנינים
בפרשנות המקרא
מתרגום יונתן בן עוזיאל

הרב מאיר שפירד

**פניני תרגום יונתן
הרב מאיר שפריר זצ"ל**

מחבר הספר
"משמעות האותיות"

כל הזכויות שמורות
בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות:

05832-628-54
0686762@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל:
0686762@gmail.com

נשמח לקבל הארות והערות

קטת
עימוד ועיצוב

☎ 050-412-452-4
✉ Kesetgraf@gmail.com

נידוני הפרשה בתרגום יונתן

קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה... קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש... ♦ טעם הקרבת איל דווקא לעולה, וביאור הצורך להזכיר ביום השמיני למילואים זכותו וחלקו של יצחק אבינו בעקידה? ד

זה הדבר אשר צוה יי תעשו וירא אליכם כבוד יי ♦ מלבד הקרבנות - העברת יצר הרע מן הלב הוא דבר הכרחי שהכפרה תלויה בו!..... ח

קרב אל העזבח ♦ מדוע היה אהרן ירא מלהקריב קרבנותיו?..... י

וישוא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת ♦ האם יש קשר בין הירידה לברכת העם? והאם מפסוקנו יש סמך לכך שברכת כהנים צריכה להיות בשמחה?..... יא

ויקריבו לפני יי אש זרה אשר לא צוה אתם ♦ ביאור השייכות בין ד' הטעמים שנאמרו בת"י בסיבת מיתת נדב ואביהוא..... יג

ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני יי ♦ מנין ידע אהרן שאבל אסור באכילת קדשים?..... יט

וישעע עשה וייטב בעיניו ♦ משה הכריז בריש גלי: ממני נתעלמה ההלכה ואהרן אחי הזכיר לי?.... כ

וין ושכר אל תשת ♦ האם הכהנים הוזהרו גם בשתיית משקה המשכר שאינו יוצא מגפן היין?..... כא

פרשת שמייני

קח לך עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחֹטָאת וְאֵיל לְעֹלָה... קחו
שְׂעִיר עֲזִים לְחֹטָאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ... ♦ טעם הקרבת איל
דווקא לעולה, וביאור הצורך להזכיר ביום השמיני למילואים זכותו
וחלקו של יצחק אבינו בעקידה?

(ויקרא ט, ב-ג) וַיֹּאמֶר אֶל אֶהֱרֹן קח לך עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחֹטָאת וְאֵיל
לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לְפָנַי יְיָ: (ג) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר
קחו שְׂעִיר עֲזִים לְחֹטָאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה:

מדוע ציווה ה' על אהרן להביא עגל לחטאת ואיל לעולה?

רש"י מבאר שהעגל בא להודיע שה' מכפר לו על מעשה העגל שעשה. אולם לא ביאר את
טעם האיל.

עוד צ"ב טעם הדבר שנצטוו בני ישראל להביא שיעיר עזים לחטאת ועגל וכבש לעולה, ואילו
אהרן נצטווה להיפך - את העגל לחטאת ואת האיל לעולה.

ת"י מבאר את הדברים:

וַאֲמַר לְאֶהֱרֹן סב לך עֵיגֶל בֶּר תוֹרֵי לְחֹטָאתָא, מְטוֹל דְּלֵא יִשְׁתַּעֵי
עֲלֶךָ שְׂטָנָא לִישָׁן תְּלִיתָאֵי עַל עֵיסַק עֵיגְלָא דְעַבְדָּתָ בְּחֹדֶב. וּבְרַם
דְּכַר לְעֹלָתָא תִּיסַב מִן בְּגִלְלֵי דֵי יְדַבֵּר לך זְכוּתָא דִּיצְחָק דְּכַפְתִּיה
אֲבוּי בְּדִיכְרָא בְּטוֹזֵר פּוֹלְחָנָא. תְּרִיהוּן יְהוּן שְׁלָמִין וְקָרִיב קָדָם יְיָ:

[ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת, כדי שלא יספר עליך השטן לשון שלישית, על דבר העגל אשר עשית בחזרב, וגם איל לעולה תקח כדי שיוכר לך זכות יצחק אשר עקדו אביו כאיל בהר העבודה, שניהם יהיו תמימים והקרב לפני ה']

מבואר בדבריו שהעגל בא למנוע לשון הרע דהיינו קטרוג של השטן על מה שעשה את העגל, והאיל לעולה בא להזכיר את זכותו של יצחק שקשרו אביו כאיל בהר המוריה.

והנה מציווי ה' להביא איל המזכיר את זכות עקידת יצחק, (ולא ציווה להביא שור שהוא כנגד אברהם או עז שהוא כנגד יעקב - כמבואר בתרגום יונתן על הפסוק (ויקרא כב, כז) 'שור או כשב או עז כי יולד', שכל אחד מאלו אמור כלפי אחד מהאבות עיי"ש) למדנו שיש שייכות בין זכותו של יצחק לחלקו של אהרן בעשיית העגל, דהיינו שזכות עקידת יצחק עומדת כנגד חטא זה, ומפני זה נצטווה אהרן להביא איל לעולה כדי להזכיר את זכותו של יצחק. ויש להתבונן מה השייכות בין הדברים?

ובפרט שמדקדוק דברי ת"י נראה שאופן הזכרת יצחק באמצעות האיל, היא במה שקשר אברהם את יצחק כמו איל, ולא פירש כפשוטו שהאיל מרמז על האיל האחר 'הנאחז בסבך' שהוקרב בהר המוריה תחת יצחק, וזה מזכיר את העקידה.

והנה דבר זה מדוקדק בת"י בכמה מקומות שלעיתים מזכיר את העקידה דרך האיל שהוקרב לבסוף, ולעיתים מזכיר את מעשה הקשירה שקשר אברהם את יצחק כאיל על גבי המזבח. ומדקדוק הדברים יצא להבין שמעשה העקידה היה מורכב מב' חלקים: א. חלקו של אברהם שעקד את בנו ע"מ להקריבו כמצוות ה'. ב. חלקו של יצחק שביקש מאברהם לקושרו כראוי בכדי שלא ימצא פגם חלילה בקרבן. וב' חלקים גדולים ונשגבים אלו עומדים לישראל לזכות לדורות. ובכל פעם שמעוררים זכות העקידה מזכירים החלק הנצרך והשייך לענין שלשמו מזכירים את העקידה.

ומדברי ת"י כאן שביאר טעם הקרבת האיל ביום השמיני למילואים בכדי לעורר זכותו של יצחק שקשרו אביו ע"ג המזבח כאיל, משמע שכאן לא באים להזכיר את חלקו של אברהם שעקד את בנו ע"ג המזבח, אלא באים להזכיר בפרטות את חלקו של יצחק בעקידה במה שביקש מאביו לקושרו כדי שחלילה לא יזוז וימצא פגם בקרבן. ודבר זה טעון ביאור, מה השייכות בין העגל אשר עשה אהרן, לבקשת יצחק להיעקד על גבי המזבח?

1. לשון הרע ההורגת שלושה - המספר המקבל ומי שנאמר עליו, וכדאיתא בערכין טו:.

והקושיא מתעצמת מהמשך דברי התרגום המבאר את טעם הקרבנות שמביאים בני ישראל וכך מתרגם את הפסוק הבא: (ויקרא ט, א) "וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה:"

וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימְד סִבּוּ בְּדָם אֶתוֹן צְפִיר בַּד עִיזוֹ, מְטוֹל דְּסִטְנָא מִימְתִיל בֵּיהּ. מְטוֹל דְּלֵא יִשְׁתַּעֵי עֲלִיכוּן לִישָׁן תְּלִיתָאֵי עַל עֵיסַק צְפִיר בַּד עִיזוֹ דְּנְכִיסוּ שְׂבִטוֹי דְּיַעֲקֹב וְדָמִיו יִתִּיהּ. וְעִיבַד יִתִּיהּ לְחַטָּאתָא. וְעִיגְלָא מְטוֹל דְּאִשְׁתַּעֲבַדְתוֹן לְעִיגְלָא. וְאִימַר בַּד שִׁתִּיהּ מְטוֹל דְּיִדְבַד לְכוּן זְכוּתָא דְּיַצְחָק דְּכַפְתִּיהּ אָבוּי הִי כְּאִמְדָּא. תְּגִיחוּן שְׁלָמִין לְעֹלָתָא:

[ועם בני ישראל תדבר לאמר קחו גם אתם שעיר עזים, מפני שהשטן נמשל בו. כדי שלא יספר עליכם לשון שלישית, על דבר שעיר העיזים אשר שחטו שבטי יעקב וזרקו אותו ועשו אותו לחטאת. ועגל מפני שנשתעבדתם לעגל. וכבש בן שנה כדי שיזכור לכם זכות יצחק אשר עקדו אביו כבש. שניהם תמימים לעולה].

מבואר בדבריו שהצורך בשעיר עיזים הוא כדי למנוע לשה"ר - קטרוג של השטן על חטא מכירת יוסף, ואף כאן הכבש הבא לעולה הוא בכדי להזכיר את זכותו של יצחק שקשרו אביו על המזבח כמו כבש.

ומדוקדק בת"י שהשעיר עיזים אינו על 'עצם מכירת יוסף', אלא על פרט מסוים שהיה במכירה. והוא 'הטבלת הכתונת בדם השעיר' כדי לגרום ליעקב לומר 'טרף טורף יוסף', וכנגד זה מביאים את הכבש לעולה להזכיר זכותו של יצחק שקשרו אביו כבקשתו על גבי המזבח.

ויש להבין מהו החוט המקשר בין הטבלת הכתונת בדם לבקשת יצחק ונכונותו להיקשר על גבי המזבח, מדוע זה עומד כנגד זה? וכאמור צ"ב אף מה השייכות בין העגל אשר עשה אהרן לזכות זו של יצחק הנעקד על גבי המזבח?

ביאור השייכות בין חטא העגל ומכירת יוסף לזכותו של יצחק

ואפשר שהביאור בזה הוא שהנה מדתו של יצחק היתה 'פחד' - 'גבורה' ויצחק היה ירא מאוד שיתקיים תמיד רצון ה'. ובתרגום יונתן (ויקרא כב, כז) כשמדבר על זכות האבות מגדיר את יצחק 'הישר', והיינו שהלך בישרות מוחלטת מבלי לעשות כל חשבונות שהם, ולכך אף כשלא נצטווה להיקשר הבין יצחק שאם חלילה יזוז ימצא הקרבן פסול וחלילה לא יתקיים רצון ה' החפץ בעולה תמימה. ולכך ביקש מאביו לכופתו כדי שמעשה ההקרבה יהיה מושלם והתוצאה תהיה קרבן כשר כפי רצון ה'.

והנה אהרן במעשה העגל התכוון לשם שמים ובמפרשים ביארו כמה טעמים מדוע עשה את העגל, או מפני שרצה לעכב את בני ישראל והיה סבור שעד שיביאו לו הזהב ירד משה מההר, ולכן שלח את בני"י להביא את התכשיטים מהנשים וכו'. או כמבואר בת"י לעיל (שמות לב, ה) שאהרן ראה את חור זבוח לפניו שנהרג ע"י העם, ופחד, וביארו המפרשים שאהרן פחד שאם יתנגד יהרגהו ולא יהיה לישראל תקומה מחטא זה שהרגן כהן ונביא ביום אחד. ולכן עשה את העגל.

אלא שאף שכוונותיו היו להצלת ישראל, בפועל עשה אהרן את העגל שהוא עבודה זרה, ומשום כך נקרא על שמו. ונמצא שהיה כאן מעשה לא טוב עם כוונה טובה.

והתביעה על אהרן היתה שלרום דרגתו היה צריך לנהוג בישרות מוחלטת מבלי חשבונות כלל, ואם עשיית העגל אינה רצון ה' אזי אין כל הו"א לעשות עגל זה בשום אופן שהוא, גם לא בשביל הצלת ישראל - ע"י עיכובם מלעשות העגל, או מניעתם מהריגת כהן ונביא ביום אחד.

וכנגד זה עומדת זכותו של יצחק, - 'הישר' המבוטאת היטב במה שביקש שיקשרהו אביו על גבי המזבח, כדי שחלילה לא תצא תוצאה שאינה רצון ה' - פסול בקרבן. ולכן נצטווה אהרן להביא דווקא איל להזכיר זכות זו של יצחק העומדת כנגד חטא זה.

כך גם בענין הטבלת הכתונת בדם, שהיא מעשה רמאות הנועד להטעות את יעקב מלדעת את האמת, ועל אף שלשבטים היה סיבות וטעמים לכלל עסק המכירה, והוכרחו להסתיר זאת מיעקב. בכל זאת מעשה ההטבלה בדם הוא מעשה לא טוב (רמאות) עם כוונות טובות.

וכשבאים לכפר על חטא זה צריכים להעמיד את זכותו של יצחק שהלך בדרך הישר מבלי חשבונות כלל, ופחד תמיד שחלילה תצא תוצאה שאינה רצון ה'. לכך בקרבנות בני ישראל אשר באו לכפר גם על חטא 'הטבלת הכתונת בדם' נצטוו להביא גם איל לעולה כדי להעמיד את זכותו של יצחק כנגד חטא זה.

כדברי ת"י שטעם הקרבת האיל בקרבנות בני ישראל הוא לכפר על הקרבת הכתונת בדם, מבואר גם בתו"כ:

ואל בני תדבר וכו' - וכי מה ראו ישראל להביא יותר מאהרן? אלא אמר להם יש בידכם בתחילה, ויש בידכם בסוף, יש בידכם בתחילה "וישחטו שעיר עיזים". ויש בידכם בסוף "עשו להם עגל מסכה". יבא שעיר עיזים ויכפר על מעשה עיזים, יבא עגל ויכפר על מעשה עגל. (תו"כ ט, ג)

זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ תַעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד
יְיָ ♦ מלבד הקרבנות - העברת יצר הרע מן הלב הוא דבר הכרחי
 שהכפרה תלויה בו!

(ויקרא ט, ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ תַעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם
כְּבוֹד יְיָ

לאחר שבנ"י נצטוו כבר ע"י אהרן (בפסוק ג) להביא קרבנותיהם, והביאום כבר כנאמר (בפסוק ה) שישראל הביאו את כל הקרבנות ועמדו לפני ה', מדוע חוזר משה ומצווים שוב - 'זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו' הלא כבר עשו?

בשאלה זו התקשו המפרשים, עיין ברש"י להלן (פסוק כג) שפירש ש'זה הדבר' אמור על קרבנותיו של אהרן: "לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו ופרקו בכל יום לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עוון העגל, לכך אמר להם 'זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' - אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בו".

וכבר העיר האוה"ח שלשון המקרא 'תעשו' משמע שקאי על ישראל ולא על עבודתו של אהרן.

וראה ברמב"ן שמבאר את תירוצו של האב"ע - ולדבריו סדר הדברים היה שלא כסדר הפסוקים, אלא מתחילה אמר משה 'זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו', ולאחר מכן פירש להם (ע"י אהרן - בפסוק ג) מהו הדבר בפרטות. ולאחר מכן הביאו ועמדו לפני ה' וראה עוד באוה"ח ת"י מפרש באופן אחר, ולדבריו משה ציווה לישראל לעשות דבר נוסף מלבד הקרבת הקרבנות:

**וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה דִּין פְּתַגְמָא דְּתַעֲבָדוּן אֲעֵבְדוּ יְת יִצְרָא בִּישָׂא מִן לְבָבוֹן,
וּמִן יַד יִתְגַּלִּי לְבוֹן אִיקָר שְׂכִינְתָא דִּינִי:
[ויאמר משה זה הדבר אשר תעשו, העבירו את יצר הרע מלבבכם, ומיד
יתגלה לכם כבוד שכינת ה']]**

ת"י מפרש שפסוקנו כלל לא מדבר על הקרבנות שנצטוו להביא, וכבר הביאו. אלא בא להוציא מלבם לבל יחשבו שהבאת הקרבן עצמו היא כבר הכפרה, אלא אדרבה, עתה עליהם לבער את היצה"ר מלבם ואז יתגלה כבוד ה' אליהם ויכפר להם².

כדברי ת"י מבואר בתו"כ:

*ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו - א"ל משה לישראל, אותו
יצה"ד העבירו מלבבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת
לפני המקום, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת
לפניו... אם עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה'. (תו"כ ט, י)*

2. וראה באוה"ח שפירש בדרך זו אך שונה: "זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו - שתהיו מעריכים תמיד בדעתכם כי אתם עומדים לפני ה'". עיי"ש.

קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ • מדוע היה אהרן ירא מלהקריב קרבנותיו?

(ויקרא ט, ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת קִרְבַּן הָעָם וְכִפֹּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ:

מדוע נכפל שוב ציווי זה בזמן העשייה, הלא כבר נצטווה אהרן (בפסוק ב) קח לך עגל בן בקר וכו' והקרב לפני ה'?

רש"י מפרש: 'שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש, לכך נבחרת.

ת"י מבאר מדוע היה אהרן ירא לגשת:

וְהוּא בֵּינוֹן דְּחִמָּא אַהֲרֹן מִדְּבַחָא בְּקִרְבָּנוֹי מִדְּמִי לְעֵיגְלָא, אִיסְתַּפִּי לְמִיקְרַב לְגַבִּיּהּ, בְּכֹן אִמְרַד לִיּהּ מִשֶּׁה אָנִיס מִנְדַּעְךָ וְקִרְיִב לְמִדְּבַחָא וְלֹא תִסְתַּפִּי, וְעֵיבִיד יִת חַטָּאתְךָ וְיִת עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר אִמְטוּלְתְךָ וְאִמְטוּל עֵמָא, וְעֵיבִיד יִת קִרְבַּן עֵמָא וְכִפֹּר עֲלִיהוֹן, הִי בְּמָא דְפִקִּיד יְיָ:

[ויהי כאשר ראה אהרן המזבח בקרנותיו דומה לעגל, היה ירא לגשת אליו ואז אמר לו משה הגס דעתך וקרב אל המזבח ואל תירא, ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כמו שציוה ה']

בת"י מבואר שהמזבח עם קרנותיו נדמה היה לאהרן כדמות עגל, ומפני זה פחד אהרן לגשת, ועל כן ציווהו משה להגיס דעתו ולעשות את החטאת ולא לירא.

וביאר בזה הרמב"ן (כאן) ב' פירושים מדוע המזבח נראה לאהרן כדמות שור, א. מפני שהיה זה חטאו היחיד של אהרן לכך היה תקוע במחשבתו. ב. השטן הראה לו כן להפריעו בעבודה³.

3. וכמבואר בחוה"ל (שער יחוד המעשה) שכשהשטן ראה שהאדם רוצה לעשות איזה דבר טוב הוא מתלבש בצורה של ת"ח ומראה לו גודל חטאו ושאינו ראוי לדבר זה, ולזה יעץ משה שיגיס דעתו ויקרב אל המזבח על אף חטאו ועל אף

וז"ל:

וטעם דבר זה, כי בעבור שהיה אהרן קדוש ה' ואין בנפשו חטא זולתי מעשה העגל, היה החטא ההוא קבוע לו במחשבתו כענין שנאמר (תהלים נא ה) וחטאתי נגדי תמיד. והיה נדמה לו כאילו צורת העגל שם מעכב בכפרותיו ולכך אמר לו הגס דעתך שלא יהיה שפל רוח כל כך, שכבר רצה אלהים את מעשיו. ואחרים מפרשים שהיה השטן מראה לו כן כמו שאמרו שם אהרן אחי אף על פי שנתרצה המקום לכפר עוונותיך, צריך אתה ליתן לתוך פיו של שטן שמא ישטינג בביאתך למקדש וכו"

כדברי ת"י איתא בתו"כ:

קרב אל המזבח - וי"א היה אהרן רואה את המזבח כתבנית שור והיה מתירא ממנו, א"ל משה, אחי אל תתירא ממנו, הגס דעתך וקרב אליו, לכך נאמר קרב אל המזבח (תו"כ ט, ז)

**וַיֵּשֶׂא אֶהָרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד
מַעֲשֵׂת הַחֲטָאֹת • האם יש קשר בין הירידה לברכת העם?
והאם מפסוקנו יש סמך לכך שברכת כהנים צריכה להיות בשמחה?**

**(ויקרא ט, כב) וַיֵּשֶׂא אֶהָרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מַעֲשֵׂת
הַחֲטָאֹת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלֵמִים:**

**מה באה התורה להשמיענו בכך שאהרן ירד מעשות החטאת? ומה הקשר בין
הירידה לברכה?**

התמונה המבחינה של העגל שעומדת למולו, כי כל זה מעצת היצר החפץ שלא יהיה לו כפרה.
4. בגוף סדר הדברים המוזכרים בפסוק האם קודם ברח או קודם ירד. והאם המקרא מסורס עיין במפרשים כאן רש"י אב"ע

בת"י מתבאר הדבר:

וּפְדָס אַהֲרֹן יֵת יְדוּי לְקַבֵּיל עֲמָא וּבְרִיבִינוּן, וְנַחַת מִן מְדַבְּחָא
בְּחֻדְוָא, מִן דְּפִסְק לְמַעְבַּד חֲטָאתָא וְעֲלָתָא וְנִבְכַּסַּת קוּדְשֵׁיא:
[ויפרוש אהרן את כפיו אל מול העם ויברכם, וירד מן המזבח בשמחה,
משפסק לעשות החטאת והעולה וזבח הקדשים].

בת"י נראה שלאחר שפסק אהרן מלעשות את החטאת והעולה, ירד מן המזבח בשמחה וברך את העם. כלומר מה שנאמר 'וירד מעשות החטאת' בא להשמיענו שירד בשמחה מחמת שכללה לעשות עבודתו בלא שום פסול, ומשום שהיה בשמחה היה מוכשר לברך את העם.

ויתכן שמכאן יש סמך למה שמצינו בשו"ע (או"ח קכח מג) שכהן אבל בתוך שבעת ימי האבל (ולרמ"א כל הי"ב חודש) צריך לצאת מבית הכנסת בשעה שמזמינים הכהנים לברך. ובמשנ"ב שם (ס"ק קנז) ביאר שאמנם מדינא גם כהן אבל חייב ברכת כהנים, אלא שנהגו שלא לשא כפיו משום שצריך הכהן להיות בשמחה וטוב לב כדכתיב "וטוב לב הוא יברך", ולכך צריך לצאת כדי שלא יקראו לעלות לברכה.

וכך מובא בתו"כ:

וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים - משנפנה מקרבנותיו, ירד
לו מן המזבח בשמחה⁵. (תו"כ ט, יח)

רמב"ן.

5. ובהערת התו"ש על פסוק זה הוסיף: "דאל"ה האי פסוק יתירא הוא... לאחר שנגמר פשיטא שירד, אלא השמיענו כאן שנפנה מקרבנותיו והתבונן בכל פעולותיו של החטאת והעולה והשלמים שהיה הכל כדין ולא נכשל בשום דבר ירד מן המזבח בשמחה... ואיתא בשו"ע סימן קצח שנפסק כמ"ד שברכת כהנים צריכה להיות בשמחה. ועיי"ש בביאור הגר"א, וזהו הכוונה כאן משנפנה מקרבנותיו ירד לו מן המזבח בשמחה.

**וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֶתֶם • בִּיאֹר
הַשֵּׁיכּוֹת בֵּין ד' הַטַּעֲמִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בַת"י בְּסִיבַת מִיתַת נֹדֵב וְאֲבִיהוּא**

**(וּיְקָרָא י, א-ב) וַיִּקְחוּ בְנֵי אֱהֲרֹן נֹדֵב וְאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ
בְּהֵן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא
צִוָּה אֶתֶם: (ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְיָ:**

הנה בביאור פרשה נשגבה זו של מיתת נדב ואביהוא בני אהרן, נאמרו במפרשים פירושים רבים. ומדבריהם עולים י"ג טעמים שונים⁶ בביאור חטאם של נדב ואביהוא, וסיבת מיתתם.

ואולם מלבד מה שרבו השיטות והטעמים בזה, יש מהמפרשים שבדבריהם הפזורים בכמה מקומות כתבו בכל מקום טעם שונה, והדבר צריך תלמוד.

ת"י מתייחס לפרשה זו בכמה מקומות. ומדבריו עולים ד' טעמים. ויש לידע כיצד מתיישבים הם זה עם זה.

טעם ראשון – 'ויחזו את האלוקים' התבוננותם במעשה לבנת הספיר

בפרשת משפטים בזמן השמחה של מתן תורה נאמר: (שמות כד, יא - יג) **וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאֱהֲרֹן נֹדֵב וְאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלֵיוּ כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסִּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר: וְאֵל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשָּׂתּוּ:**

רש"י שם מבאר שאצילי בני ישראל הם נדב ואביהוא ושבעים הזקנים. אכן בדבריו לא נתבאר מדוע נקראו בשם 'אצילי בני ישראל', (ולכאור' אצילי הוא לשון חשיבות לאנשי רום המעלה) ואולם בת"י שם מבואר שאצילי בני ישראל הם נדב ואביהוא בלבד, ומתרגם 'אצילי בני ישראל' - נערים נאים.

6. ואלו הם: א. הורו הלכה בפני משה. ב. שנכנסו שתויי יין. ג. שנכנסו מחוסרי בגדים. ד. שנכנסו ללא רחיצת ידיים ורגליים. ה. שאמרו מתי ימותו שני זקנים אלו ואנו ננהיג את ישראל. ו. שלא נשאו נשים. ז. שהקריבו אש זרה (והרבה פירושים מהי האש זרה). ח. שהתבוננו במעשה לבנת הספיר במעמד הר סיני. ט. חטא העגל אשר עשה אהרן אביהם. י. שנכנסו לפני ולפנים. יא. שהקטירו בשנים ולא ביחיד. יב. להרמב"ן שמו הקטורת על המחחה ועל המחחה האש - דהיינו שהקריבו האש ולא הקטורת. יג. שלא נטלו עצה זה מזה.

והנה לאחר שמבאר ת"י שם באריכות מהו 'מעשה לבנת הספיר' שראו נדב ואביהוא, והיא הלבנה שנעשתה ע"י המלאך מיכאל מעוברה של בת ישראל, שדרסה בטיט עם בעלה ונפל העובר לתוך הטיט, ועלתה צעקתה לפני המקום, ובא מיכאל והתקין לבינה מעובר זה והניחה להדום תחת רגלי הקב"ה. ואת הדום זה ראו נדב ואביהוא.

מוסיף ת"י שם (שמות כד, יג) לבאר:

**וְלֹת נָדָב וְאֲבִיהוּא עֹלְמָיָא שְׁפִירָיָא לָא שָׁדַד מִחֲתִיָּה בְּחַהּוּא
שְׁעָתָא, בְּדָם אֲתַנְטְרָא לְהוּן לְיוֹם תְּמִינָיָא לְאֲשְׁלֻמוּתָא לְאֲסַעְדָּא
עֲלִיהוּן. וְחֻמוֹן יֵת אִיקָד שְׁכִינְתָא דִּי וְהוּן חֲדָן בְּקוֹדְבְּנִיהוּן
דְּאֲתַקְבְּלוּ בְּרַעְוָא הִי כְּאֲכְלִין וְהִי כְּשִׁתִּין:**

[ואל נדב ואביהוא נעדים נאים לא שלה מכתו באותה שעה, אולם נשמרה להם ליום השמיני למילואים, לפקוד עליהם. וראו את כבוד שכינת ה' והיו שמחים בקרבנם שהתקבל ברצון כאילו אוכלים וכאילו שותים].

ומבואר בדבריו שחטאם של נדב ואביהוא אינו כמו שכתב רש"י שם (והוא מהתנחומא) "שהיו מסתכלין בו בלב גס מתוך אכילה ושתיה". אלא עצם מה שהסתכלו בדבר זה. ואכן מחמת חטא זה נקנסה עליהם מיתה אלא שהמתין הקב"ה ליום השמיני למילואים לפקוד עליהם. וכמו שכתב רש"י שם כדי שלא לערבב את שמחת התורה.⁷

טעם שני – הקרבת אש זרה

והנה בפרשתנו נאמר (ויקרא י, א) "וַיִּקְרִיבוּ לְפָנַי יְיָ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צָוָה אֲתֶם". ובפשטות באה התורה לומר במילים אלו את חטאם שהוא סיבת מיתתם, ובת"י מבאר מהו 'האש זרה' שהקריבו נדב ואביהוא:

וְנִסְיָבוּ בְּנֵי אֶהְרֹן נָדָב וְאֲבִיהוּא גְבַר מִחֲתִיָּתִיָּה, וַיִּהְיוּ בְּהוֹן אִישׁוּתָא

7. ולכן המתין ליום השמיני למילואים שאף שזה יום חנוכת המשכן שהוא יום שמחת לבו כמו שאמרו חז"ל שיום חתונתו זה מתן תורה, ויום שמחת לבו זה בנין בית המקדש. מכל מקום מיהר ה' להיפרע מהם, מהטעם שיבואר להלן. (כלי יקר ויקרא י, ב)

וְשׂוּיָאוּ עָלֶיהָ קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין, וְקָרִיבוּ קָדָם יְיָ אִישׁתָּא נּוֹכְרֵתָא מִן תַּפְיִין מַה דְּלֹא פְקִיד יִתְהוֹן:

[ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו, ונתנו בהן אש ושמו עליהם קטורת ויקריבו לפני ה' אש זרה מן הכיריים, מה שלא ציווה אותם].

מבואר בדבריו שחטאם לא היה עצם ההקרבה לפני ה' אלא מה שהקריבו את הקטורת מאש של חולין הבאה מן הכיריים, ולא מאש קדושה הבאה מן המזבח.

וצ"ב כיצד טעם זה מסתדר עם הטעם שנכתב לעיל שכבר נקנסה עליהם מיתה והמתין ה' ליום השמיני למילואים?

טעם שלישי - הקרבה בעודם שתויי יין

טעם נוסף מבואר בת"י, שנדב ואביהוא הקריבו את הקטורת בעודם שתויי יין. ובטעם זה מבאר ת"י את סמיכות פרשת שתויי יין לפרשת מיתת נדב ואביהוא.

וכך מתרגם את מה שאמר משה לאהרן: (ויקרא י' ט) "יִין וְשִׁכָר אֶל תִּשֶׁתְּ אֶתָּה וּבְנֶיךָ אֶתָּה בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִתְּמוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם":

חֲמֹר וְכֹל מִדְּעַם מְדוּי לֹא תִשֶׁתְּ אֶתָּה וּבְנֶיךָ עִמָּךְ בְּזִמְן מִיַּעֲלֹכוֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא, הִיבְמָא דְעַבְדוֹ בְּנֶךְ דְּמִיתוּ בִּיקִידַת אִישׁתָּא, קָיִים עֲלֵם לְדֹרֵיכוֹן:

[יין וכל משקה משכר לא תשתה אתה ובניך עמך בזמן כניסתך לאהל מועד, כמו שעשו בנך שמתו בשריפת האש, חקת עולם לדורותיכם].

מפורש בדבריו שנדב ואביהוא נכנסו למשכן שתויי יין ומטעם זה מתו בשריפת האש. וטעם זה הובא גם ברש"י בשם רבי ישמעאל שנכנסו שתויי יין.

וצ"ב כיצד טעם זה מסתדר עם ב' הטעמים שהובאו לעיל?

טעם רביעי – חטא העגל

ואם לא די בכך, בת"י נראה שהיה טעם נוסף למיתת נדב ואביהוא, והוא גזרת המיתה שנקנסה על בניו של אהרן בשעה שעשה אהרן את העגל.

וכך מתרגם ת"י את הפסוק: (ויקרא י, יב) "וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל אֶלְעָזָר וְאֶל אֵיִתְמָר בְּנֵי הַנּוֹתְרִים קְחוּ אֶת הַמִּנְחָה הַנּוֹתְרֵת מֵאִשֵּׁי יְיָ וְאֶכְלוּהָ מִצּוֹת אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא":

וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהֱרֹן וְעִם אֶלְעָזָר וְעִם אֵיִתְמָר בְּנֵי דְאִישְׁתִּיִּידוּ מִן יְקִידָתָא, סִיבּוּ ית מִנְחָתָא דְאִישְׁתִּיִּידת מִקּוֹדֶבְנֵיא דִּי וְאֶכְלוּהָ פְטִיד בְּסֵטֵר מִדְּבָחָא אַרוֹם קוֹדֶשׁ קוֹדָשִׁין הִיא:

[וידבר ה' עם אהרן ואלעזר ואיתמר בניו שנותרו מן השריפה, קחו את המנחה הנותרת מקרבן ה' ואכלוה מצות בצד המזבח כי קדש קודשים היא].

מבואר בדבריו שאלעזר ואיתמר ניצלו מן השריפה⁸, כלומר שהתורה באה לומר שראויים היו אף הם למות, ומדוע הלא לא חטאו בכל הדברים שהובאו לעיל. ולכאורה כוונת התרגום למה שהובא ברש"י:

הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם נקנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו, (דברים ל, כ.) ואין השמדה אלא כלוי בנים, שנאמר ואשמיד פריו ממעל, (עמוס ב, ט.) ותפלתו של משה בטלה מחצה, שנאמר ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא (דברים שם):

הרי לנו שנדב ואביהוא מתו מחמת גזרת המיתה שנקנסה על בניו של אהרן בגלל שעשה אהרן את העגל, ותפלתו של משה הואילה להציל מחצה, את אלעזר ואיתמר.

8. כלומר שלומד את הנאמר בפסוק 'הנותרים' שלא רק שהם הבנים שנותרו בפועל, אלא הם נשאר ממשוהו - ניצלו מהשריפה. ועיין בגמ' יומא פז. 'כמה בנים היו לו להרן שראויין לישרף כנדב ואביהוא שנאמר הנותרים אלא שעמד להם זכות אביהם'.

ואף כאן צ"ב האם לא די בטעם זה? ומדוע הוסיף ת"י את כל הטעמים שהובאו לעיל?

ביאור הצורך בד' הטעמים

ובביאור הדברים יתכן להבין, שאכן היה כאן צירוף של כמה דברים וחטא אחד גלגל את חברו עד לגזרה הנוראה שנקנסה עליהם.

דהיינו שבעצם נקנסה עליהם מיתה מחמת מה שהתבוננו במעשה לבנת הספיר, אלא שהמתין ה' עם עונש זה עד ליום השמיני למילואים, ואכן אם לא שהיו חוטאים נדב ואביהוא בהכניסם אש זרה לפני ה', היה ממתין ה' עם עונש זה לזמן אחר ולא מענישם ביום חנוכת המשכן שהוא יום שמחת ליבו.

אלא מכיון ששנו באיוולתם בהעדר הזהירות והמורא הנדרשים בקרבתם לפני ה' והכניסו אש זרה מן הכיריים, מיהר ה' ליפרע מהם בכדי שלא יוצר מצב של 'נעשית לו כהיתר' בהנהגת העבודה באופן שאינו ראוי. ולכך כעת נקנסה עליהם המיתה שכבר נגזרה עליהם בעת שהתבוננו במעשה לבנת הספיר.⁹

אלא שעדיין צ"ב מה שהוסיף ת"י שנדב ואביהוא נכנסו למשכן שתויי יין, מה צריך לטעם זה?

ויתכן שהביאור בזה כמו שכתב כאן הרמב"ן בבואו לבאר קושיא אחרת: מדוע נענשו על כך שנכנסו שתויי יין הלא לא נצטוו על כך קודם פרשה זו?

וכתב הרמב"ן:

"והטעם בצואה הזאת עתה שלא יתעה הכהן בשכרות היין ויבא לידי מחשבה שאינה כהוגן וימות בה כאשר עשו בניו. ויתכן כי מה שדרשו (ויק"ד יב א) שהיו נדב ואביהוא שתויי יין לומר כי מפני יינם טעו באש זרה, לא שיהיה העונש מפני היין כי עדיין לא הוזהרו ממנו, אבל עונשם שטעו באש ה' כאשר רמזתי". (לעיל פסוק ב)

9. ראה סמך לדברים אלו באלשיך (ויקרא י, א - ג) "ומדוע נתנו על מיתתם טעמים אחרים? לכן כתב עוד אחר כך וימותו לפני ה', כבר היו חייבים מיתה מזמן, והיה מאריך להם עד ס' (גיל שישים). אלמלא נצטרף חטא זה.

וראה עוד במדרש הגדול (ויקרא י, א) דבר אחר, מפני מה לא נפרע מהן בסיני שאילו מתו בסיני אין כל בריה יודעת בהן מה עשו, ונמצאת מן הדין מקופחת, אלא המתין להן עד שעשו דבר שלא כהוגן, ונכנסו שלא ברשות ונתפרסם חטאן לכל, כדי שלא יהא פתחון פה למהרהרים אחר מדותיו של הקב"ה כלום.

כלומר ששתיית היין לא היתה חטא בפני עצמו, ואינה טעם וסיבת המיתה שנקנסה עליהם, ולעולם סיבת המיתה היא כאמור מחמת שהקריבו אש זרה (ומטעם זה מיהר ליפרע מהם על שהתבוננו במעשה לבנת הספיר) והיות וסיבת כניסתם עם אש זרה היתה מחמת שהיו שתויי יין, נאמרה כאן פרשת שתויי יין להזהיר את הכהנים לבל יכנסו שתויי יין כי במצב כזה יכולים להגיע לחטאים.

וזהו שכתב ת"י בטעם סמיכות פרשת שתויי יין: "כמו שעשו בנך שמתו בשריפת האש" כלומר אל תיכנסו למשכן שתויי יין כדוגמת נדב ואביהוא שמחמת היין טען והכניסו אש זרה מן הכיריים, ונקנסה עליהם המיתה (שנגזרה כבר בחטא הראשון וכאמור).

אלא שעדיין צ"ב מהו הטעם הרביעי שנתבאר שמתו נדב ואביהוא מחמת העגל אשר עשה אהרן.

ויתכן שאף טעם זה אינו סיבת המיתה של נדב ואביהוא כלפי עצמם, אלא ביחס לאהרן מה שנגזר עליו שימותו בניו, היה זה מחמת חטא העגל ועל כך הואילה תפילתו של משה מחצה וניצלו שני בניו הנותרים, אולם מה שמתו נדב ואביהוא ולא אלעזר ואיתמר הוא מהטעם האמור לעיל¹⁰, שהכניסו אש זרה ומחמת זה לא נסלח להם החטא הראשון שהתבוננו במעשה לבנת הספיר.

10. ובנקודה זו יש להתבונן הלא מבואר בתחילת הפרשה שאהרן הביא עגל בכדי לכפר על שעשה את העגל, ובת"י (ט, כג) וברש"י מתואר שאהרן ראה שהקריב קרבן והשכינה לא התגלתה, היה בוש ואמר למשה: "שמא לא נתרצה ה' במעשה ידיי". אז נכנסו משה ואהרן לאהל מועד והתפללו על עם בית ישראל וכו' ומיד נגלה כבוד השכינה לכל העם, וא"כ נראה שה' סלח לאהרן על חטא זה וא"כ כיצד תיכף לאחר הסליחה מתו בניו שוב מחמת חטא זה? וצ"ע.

**וְאָכַלְתִּי חֶטְאֵת הַיּוֹם הַיֵּיטֵב בְּעֵינַי יי • מנין ידע אהרן
שאבל אסור באכילת קדשים?**

**(ויקרא י, יט) וַיְדַבֵּר אֶהְרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הַקְּרִיבֹנוּ אֶת חֶטְאֵתְם
וְאֶת עֲלֹתָם לִפְנֵי יי וַתִּקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חֶטְאֵת הַיּוֹם
הַיֵּיטֵב בְּעֵינַי יי:**

מנין ידע אהרן מהו הטוב בעיני ה' – שאסור לאבל לאכול קדשים?

ומליל אהרן עם משה הא יומא דין קריבו בני ישראל ית קרבן
חטאתהון ועלוזתהון קדם יי וארע יתי סקול באילין בתדין בני,
הלא מעשדא תגנא אתפקיד די לא למיכל אביל מיניה, כל דבן
קרבן חטאתא ומה אילו אישתלית ואכלית מן קרבן חטאתא
יומא דין אוף תדין בני דאשתגידו הוה להון מן דינא דיתוקדון,
דלית אפשר די שפר קדם יי:

[וידבר אהרן עם משה. הנה יום זה הקריבו בני ישראל את קרבן חטאתם
ועולתם ואידע אותי אסון כזה בשני בני, הלא מעשד שני ציוזה ה' אשר
לא יאכל אבל ממנו, כל שכן קרבן חטאת, ומה אלו שגגתי ואכלתי מקרבן
החטאת האם אף שני בני הנותרים היה להם מן הדין שישדפו, ואי אפשר
שיוטב לפני ה'].

מת"י מתבאר שאהרן עשה ק"ו ממעשר שני ומזה למד שאבל אסור לאכול בקדשים.

וכך מובא בגמ' (יומא ה:) על מה שמשה אמר לאכול את שעיר ר"ח:

*'כאשר צוה ה' ולא מאלי אני אומר'. וברש"י שם: "היו סומכין ע"פ
הדיבור ואכלו אותו אונגין ולא תעשו כאשר עשיתם בחטאת, ומשה
טעה בדבר שלא נאמר לו, אלא במנחה ובחזה ושוק ושעיר שמיני*

ובשעיר נחשון שהיו קדשי שעה, אבל שעיר ר"ח שהוא קדשי דורות
לא הותר לאונן. ושלשה שעירים קרבו בו ביום ולא נשרף אלא של
ר"ח בלבד¹¹ שנאמר (ויקרא י) ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה
זהו של ר"ח הבא על טומאת מקדש וקדשיו כמו ששינונו במסכת
שבועות" (דף ט:):

**וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו • מִשֶּׁה הַכְרִיז בְּרִישׁ גְּלִי: מִמְּנִי
נִתְעַלְמָה הַהֲלָכָה וְאֶהְרֵן אַחִי הַזִּכִּיר לִי?**

(ויקרא י, כ) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו:

האם רק הוטבו דברי אהרן בעיני משה והסכים עמם, או שאף הודה על טעותו?

עפ"י המדרש המובא ברש"י משה הודה ולא בוש.

בת"י מבאר יתירה מזאת:

**וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁפַּד קְדָמוֹ, וְאַפִּיק כְּרוּזָא בְּמִשְׁדֵּיתָא לְמִימְד אָנָּא
הוּא דְאִיתְעַלְמִית הִילְכְתָּא מְנִי וְאֶהְרֵן אַחִי אֲדַבֵּר יְתָה לִי:**

**[כיוון ששמע משה וייטב הדבר בפניו, והוציא כרוז בכל מחנות ישראל
ואמר, אני הוא שנתעלמה ההלכה ממני ואהרן אחי לימד אותה לי¹²].**

ומבואר בת"י שמשה הודה על טעותו בפרהסיא והוציא כרוז לאונני כל ישראל שהוא טעה
ולמד את ההלכה מפי אהרן.

11. אמנם על פרט זה חלוקת ת"י (ויקרא י, טז) וסבור ששרפו את שלושת השעירים, עיי"ש. ועיין בנושא כלי יהונתן שם.
12. בתרגום ירושלמי כאן מוסיף על שכרו של משה בגין מעשה זה: "ובגלל שהשפיל משה עצמו קיבל על זה שכר רב
וישמע משה וייטב הדבר בפניו".

וזאת למרות שבפסוק לא מפורש שקצפו על אהרן ועל בניו היה בפרהסיא. בכל זאת הוציא משה כרוז זה ונמצא שלא רק שהודה על האמת, אלא אף פרסם את טעותו ברבים.

וכך מבואר במדרש:

וישמע משה ויטב הדבר בעיניו - הוציא כרוז לכל המחנה ואמר אני טעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי, אלעזר ידע את ההלכה ושתק איתמר ידע את ההלכה ושתק, זכו ונתיחד הדיבור עליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם... (ויק"ר פי"ג א)

יִין וְשֹׁכֵר אֵל תִּשְׁתֶּה • האם הכהנים הוזהרו גם בשתיית משקה

המשכר שאינו יוצא מגפן היין?

(ויקרא י, ט) יִין וְשֹׁכֵר אֵל תִּשְׁתֶּה אֶתָּה וּבְנֶיךָ אֶתָּה בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

מה משמעות המקרא 'יין ושכר אל תשת', מהו שכר?

רש"י מפרש: 'יין דרך שיכרותו'. משמע שמפרש שהשכר אמור על דרך השתיה שאסור לכהן לשתות יין בדרך שיכרותו. ולהוציא מההבנה ששכר הוא עוד סוג משקה שנאסר לכהנים לשתות, והיינו כל משקה המשכר אף שלא יצא מגפן היין. כך דייק הרמב"ן ברש"י.

אולם ת"י מפרש באופ"א:

חֹמֶר וְכֹל מִדַּעַם מְדוּי לֹא תִשְׁתֶּה אֶתָּה וּבְנֶיךָ עִמָּךְ בְּזִמְנֵי מִיעֲלֹכוֹן לְמִשְׁבֹּן זִמְנָא, הִיכְמָא דְעַבְדוּ בְּנֶיךָ דְמִיתוּ בִּיקִידַת אִישְׁתָּא, קָיִים עֲלֵם לְדֹרֵיכוֹן:

[יין וכל דבר משכר לא תשתה אתה ובניך עמך, בזמן בואכם לאהל]

מועד, כמו שעשו בניך שמתו בשריפת האש, חקת עולם לדורותיכם]

ת"י מפרש 'ושכר' - וכל דבר משכר והיינו שמפרש את הפסוק שבא להשמיענו שאסור לכהן לשתות אף משקה המשכר שאינו יוצא מגפן היין. וכך משמע גם באונקלוס שתירגם 'ושכר' - 'ומרוי'. וכן פסק הרמב"ם (סה"מ ל"ת עג, ביאת מקדש פ"א ה"ב) שהשכר ושאר המשכרים אסורים, וכתב הרמב"ן שהוא משום שפירש כך הפסוק (אמנם הרמב"ן גופיה סבור כדעת רש"י והאב"ע מפרש כדברי התרגומים).

וכבר מצינו שנחלקו בדבר רבי אליעזר ורבי יהודה בגמ' (כריתות יג:) שרבי אליעזר מפרש יין ושכר אל תשת - אל תשתה יין דרך שיכרות. ואילו רבי יהודה מפרש ששכר בא לרבות כל המשכרים. ות"י פירש המקרא כדעת רבי יהודה.

